

19 విచిత్ర నవలా గ్రంథమాల,

1 వ అనుబంధము.

మా న న ర త్త ణ ము .

SI NO 174

acc no 2488

కోసూరి రంగయ్య,

నర్తాపురం.

కోసూరి రంగయ్య

సంపాదకుడు

శ్రీ సీతారామా ముద్దాక్షరశాల,

నర్సాపురం.

చూననంరక్షణము.

మొదటి పృథివి రణము.

— ♦ భయంకర పోరాటం. ♦ —

నేల పేలిక భగవంతుని ముదిరమున విరాగ్మ
హేమాత్మరము. కుమారవ్రతోద్యాపనాభిలాషియును సమస్త
దూరబాలియములు పాశ్రా కాముని సుఖముల నిర్వహణ
దీరముననుచు పరిహరములగు గూఢ కూర్చుండియుండిరి.

సేనలు, దీక్షులు, భూమిలు, గామనాస్య పక్షాలు
తమమింద్రుల సమీపమున దద్యోతోద్యాపనాభిలాషియును
కూర్చుండిరి. వారిచే యాగ్రతల సమస్యల చిర
ధర్మోహ చిరవిషయ చాహసములను బహిష్కరించే
మందిషివచ్చిరి.

అతింగిధివాసనిని పుష్పంబులతోపెన, పుష్ప
పత్రింబులతోపెన, అగరు చందనాది సుగంధద్రవ్యంబులతో
పెన సమాచారమును యుండు. లింగమునకు సమీపమున

జట్టి కూర్పు, డి యుండిన, యనాఘాతా గాన మల్లికాకుసుమ
సదృశులగు బాలికామణుల ముఖకమలంబుల సరళతయుఁ దే
జస్సును బ్రకాశించుచుండెను. తన్ననోదర్పణ ప్రతిబింబ
భర్తృప్రాప్తి వై, తదేక చిత్తంబుల నే క లింగ
భగవాను నారాధించుచుండిరి. నృసిములు పరసనూ
ప్రి నొందిన బాలిక ల్పకునకు దక్షిణ యెసఁగి మందిరము
నుండి వెడలుచుండిరి. కొందఱు పులివయినను, గొం
దియు బండ్లవయినను, మఱికొందఱు పాదచారులయి తమ
తమ నివాసముల కేగుచు పిరి. దూరప్రదేశములనుండి యరు
ద్రులైన యాత్రీకులు మందిరమునకుఁ జేరియుండిన స్త్రీము
లయ్యుదును జలువ పందిల్లయగుచును గూఢకొనుచుండిరి.

సరిలప్రాణ సంకెత్తికార్యఘటనానమధురంగు మధ్యం
దిసభానుని శివరక్షణజాలంబులు పూజానిమగ్న చిత్తయగు
రసప్రసాద బా క నేమియుం జేయలేక క్రిగుక్రిముబువఁ దీక్ష్ణ
వీహానగఁ బొందుచుండు.

ఆ భౌతిక సినిమాదీయావ శిమున జన్మించినది. ఆమె
వృష్టుల, పరికరములనందలనఁ బ్రతిభాసరళతలు నిత్యము వా
సము సేయుచుండును. ఆమె సముక్తిమునఁగల పుష్పపా
ర్యయందుఁ బలువిధంబులగుఁ బుష్పములు నిండియుండెను

వాని సౌరభము స్వల్పబోకమునకు వ్యాపించుచున్నది. ఆ బానిక నిద్రినస్థానమున గాన నిద్రితముగా దేవమందిరమున నొంటిగ నొక కుశానమున గూర్చుండి, నెన మిక్కి ఘటకమున సమ్మోహిత్వమున నున్న గూఢమున నిద్రించుకొని యానాభయందు వివేకము కలుగజేయదు. సుగంధి, తనాకేనక పుష్పమాల యొక్క గూఢమున యున్న భాగమున సద్భవ కేశకలాపములు వికాసించుచున్నవి. పూసానానామున నాబానిక నిద్రించుచున్నది. కింపుటమధ్యానశిక్ష పుష్ప రాజి నాదేవతాచాణ బుల నుండి గూఢమునందుండి వెలుపలకు వెలుగును. ఆనె ముగ్ధుని గదియగుచున్నది. శివిక యందుండి నిదురు. కాని వాహకుల మాత్రమే చలలేరు. వాహకుల విలాసమును గాంచి యా గాలిక మెల్ల మెల్లగా నా దేవమందిరమునకు కేరియండిన సలాకేశాననం బున ఒక్కొక్కచేను. అప్పుడు వాహకులముల విస్తారముగ నుండి దాని వాహకుల నుండి. కాని ముదియు నొక యు ద్యానవనము. ఆ యునవనమునకు మిక్కిలి విస్తృత వాహకా దితి నొకవారి కుమారుడు. ఆ కుమారుడు నలుదెసలం గల దేవమందిరముల విచిత్రశిల్పకళాప్రకాశమున దేవత ల్లును నయనోచ్చితముగ నుండును. ఆ గురుగములకు జట్లు

ఫలపుష్పనిహారములును వనలకులును నెంతయో మనోహరములయి తనరాసుచుండును. మన సిగోదినాభాగిక యా దేవమందిరముల నొకటికంటిగఁ జూడఁ దలంచి యూ నైపున కేగెను. పక్షమ మందిరమున గణపతి విగ్రహము కలదు. ద్వితీయ మందిరమునఁ జక్కయి కాయాది విగ్రహము కలవాహినీ గంగాదేవి విగ్రహమును, ద్వితీయ మందిరమున మహాదేవి రుద్రమూర్తయఁ గలది. ఆ భాగ యామందిరముల సకలక్షి మదుఁ యిచ్చ ముఁగమును నిరణోప వృత్తాంతమునును నీ మొక యునును నీ సెంచి యా సె సముఖమును నిలిచెను. మూలమధ్యమున హతాస్త్రుగాఁ గాలగర్భమును గాచిన పక్షుఁ డెవ్వఁడును జక్కిఁ జగునో యటులనే యా గాలికయు సంభ్రమచిత్తయయి నిలిచెను. వికవ నాపె పక్షస్వరమున వారిని సంకేతించి. “దుర్జయసింహా! నీ వినులేల నచ్చితివి? యిది ప్రశ్నించెను.

“అననూరా! నీల నచ్చితిని నన్ను విశ్రియము లేనా? నీ కోరికల హృదయము కి తటి కావ్య మెచటినింజి వచ్చెనో తెలియఁ జాలకుంటిని.”

“దుర్జయసింహా! నీల నచ్చితిని నన్ను విశ్రియము లేనా? నీ కోరికల హృదయము కి తటి కావ్య మెచటినింజి వచ్చెనో తెలియఁ జాలకుంటిని.”

నీ విచటి నాకి నేగ-మి వెళ్ళిపోము”

అనసూయ! నీయూదు నాకు హస్తీయూడిన ప్రియములి గంభీరము—అగ్రపక్షము—అగ్రవేగవంతము. నీవయన కనుగోరుచి చంచల తీక్షణ వీక్షణాశుగ హతుడనై నీ రూప వివరణ స్థిర విచయ వినుగ్నుండనై యుండు. అది నీ మోహగవు. అక్క! నీవు మిగులఁ గతి న చిత్తువు. అయినా నీవో, నన్ను నీ పొమ్మనటకు నీ నోరెట్లులాడును? ఎన్ని నాన్నా! నీయూ యేకాగ్రమున నిన్ను గలిగికొని నావలె పడుచు నీవగుదు. కాని, నేటి దను మిదివిధముల పరస్పరము. “నీ సువరముఖా రవి. నీము నోరమాగు కా చిన మాత్రమున నే నా హృదయ మానంద స్థామగు. నే నీపృథ్విని విడిచి స్వర్గలోకమున విచరణ మొనరించుచుండినటుల దలంతును. నీ మృదు మధుగాలాపంబుల నాలించి దుర్భర కామవేదనా భరము నుండి నిముచ్చున సగుడు. నీ చేకిలి గ భగవానుడు తప వరదాంబు ము నాంబుల నీ నీ నానూత్కరి యభిమును బ్రీ నాటించెను. మిమ్ము నాచి సంవిత్తున గూర్చు శిష్యుముగ సత్కర్మం పవరించు నియు సముద్ధులు” సనెను.

అనసూయ యాపగా అుత్తరైతస్వకాబున, “దుర్భయ

సింహ! నేను కలకన్యకను. నాతో నిట్టి నిర్జన ప్రదేశమున
స్వభావముతో బ్రవర్తించుట కేరల మధర్మము. నీవు
నామార్గమునుండి తొలగి పొమ్ము. నే వెడలి పోయెద”
వనెను.

“ఏమి! వెడలిపోకువా? పొమ్ము. అనసూయా! వెడలి
పొమ్ము. నా సత్కర్మమును చూడండి. మొనరిం
చి పొమ్ము. నీకు నీకా దాటి వెళుట నాపాతిలో కొం
దెము నూడించి చూడము! తలించులనా వీడిగి — స్వ
నేశ బా పరివ్రాజిణి — సప్తశిలకు స్వభావస్థితిగను
న్వాతంత్యము నోట్నము పాదుపా కవను స్వీకరించితిని.
మాకు సతల వైభవములకు దన్వే నామాన్యనిభంగి కల
వారి కేరల ని క్షిప్తాదుచుంటిని. అనసూయా! ఇ
ప్పటికైనను నామయి ఈ కాయగలగుట లేదుకదా? ఏమి!
నేను నిరాశాహ్వయచింతయు గాజితావధియంతయు నీ
విషాదానలమున భగ్నభూతి చ గావలసిన వాడనీ య
గుమానా?” యని పురుషుడు చెప్పెను.

అనసూయ స్తరచితముతో సెలకులన్నింటి గాలిం
చుచున్నది. ముందు గాతె స్వరంబున, “దుష్టయసి
హ! నీ వచనంబులను నీ వేచిన నొనర్చుచు కియ్యది, యుప

యొక్క స్థానముకాదు. వృక్షలు మనల నిర్మితియందు గాంచిన వారు తమ మనంబుల నేమి తలంతురో కొంచెము యోచించి చూచు" మనన.

మనయసింహుడు మంచిస్మితవదనముగా, “నార లేరు తలంతును? మనయసింహులైన భారతీయలోక నివాసుల గర్భోత్పత్తిన ముగించుమని న భావించు” ననెను.

అట్టి పరిస్థితివచ్చిన దిన బుధుని పర్వతయగు అనసూయ సమామిక్ష్మం లేకపోయెను. ఆమె సుందర శరీరముఖసరోజుగా నన కోర్కెనైదు ముగించెను. ఆమె విషాదితయుఁ గుహిల్యుఁ యైనను. ఆమె నెన గ్రహమును నిక్కించి విన్యాసముచేసిన అట్టి సుందర వాని నెఱుఁగించుచు, స్వస్థులైన, “తా కుమార్తె కా! వేగమున చదువునుండి అలవికాదు. స్వామి భగవాంశై శాహూకరిని మొగలము హస్తమున బలికొన మును. కుమరీ సీమనకు—మరతాశుశుకు—అనెను. ఆ నరకాని చుట్టపి నోడకరలగు. నీమి డా! పడటిమగి వేగమున లగి పొమ్ము. కాడేల కూలిలిడి స్త్రీమనదలు పుడు రావెతు” ననెను.

అనసూయ వదిలిందిన యీ పలుకులచే మనయసిం

హుని మాఖమండలము మేఘాచ్ఛన్న సూర్యమండలము పగిది
దోచెను. వడినంబున భీషణభూమికి చూపట్టెను. కఠోర
హస్తము దృఢముష్టి గ్రస్థమయ్యెను. అంత నలె డివసూయ
దెసఁ గోపఘూర్జితేక్షణాబుఁ బరికించుచు, “ఓగూఁగర్వి
తా! రాతోడు తెన్నఁ డిట్లెవ్రావమానమును పోవఁపఁ బా
లరు. నీవబలపు కాకు డిస దాపికఁ గుఁ బ్రోకఁగియు నేఁడే
యనుభవించియు దువు. ఓ మర్మిణీ! నే ననలె కాలం గన నే
నిన్ను ముసల్మానుల హస్తాగ్రాస గోనఁగొను డిన—సీదుర్గ
తాహంకారము భస్మపటలము గ వింకఁకున్న—హస్తాగ్రాస
హుని నామ మీప్రపంచమును డి లుప్తిమయిపోవు”నని పలికి
యలఁ డిచ్చోలు గొని చనియె.

అనసూయ దుష్టయోసి హుని న్వాభాషకమును నాగుగ
నెఱింగియుండిన దగుట వాని యాశ్చర్యంకర ప్రత్యక్షావచనము
లామె విచారిపూజమూననలె నె యివ్వయున్నతై యొక
యశుభచ్ఛాయను వ్యాపింపఁ జేసెను. అదవ నాటాలిక తన
మానసంబున నెద్దియో లెలపోయుచు నా యుద్యానవనము
నుండి వెడలి శిబికపయి నధిరోవించి లన మృదిరమునకుఁ
బోయి చేరెను.

రెండవ ప్రకరణము.

— ♦ ప్రథమ సంద్యనము. ♦ —

ఉమావరసి హునకు మన యనసూయ ఏకమాగ్ని
 పు నంతానము. శోదియి వెంఁమునకు లలామభూతుండును
 మేవాష్ రాత్రు ప్రచోద భాస్కరు మనగు మహారా
 గావ్రోతాపింహుఁ డిమ్మించినదప నావంశమునకుఁజెందిన
 యొక శైవ మీనాగు పవిత్రప్రదేంబుల నేకారణముననో ప
 రిత్యజి యాగ్ని గమున కిసతీదూరమున నొక చిన్న
 దుర్గమును నిర్మించుచు యందు నివసించి యుండును. ఆ
 దుర్గాధిపతిగారు యశోంహుఁడు ప్రోతాపింహుని దక్షిణ
 పార్శ్వమున నిలచి చిహ్నము యంగు హస్తము యుద్ధము
 దుష్టస్య పంచాలన మొనరించుచుండును. ఆ గర దిగ
 మున శక్తియు యనంగు పుష్కరి యువరా సగము స్వ
 యముగ నుశోంహుని క్షిప్రహస్తఖడ్గధారాప్రభావము
 ననుభవము జె దియుండును. లోకమున జనకుని సమక్షము
 న హస్తీఘాటు ముద్ధిసమాచారముల నభివర్ణించునట్టి బ్రతా

పుని సహచరుడు యశోసింహుని ధైర్యసాహస పరాక్రమం బులు, యుద్ధకుశలత మున్నగు యనుపమ గుణంబుల మిక్కిలి యభిరుచితో నభినందించుచుండును. ఉదారమానసుడగు అగ్భయచక్రవర్తి వీరపురుషుల సన్నానించుటలో నందెవేసిన చేయియై యుండెను. పృథ్వి సేనునిపయి నితడు ఘోర త్యాచారముల నొనరించినటుల యితహాస కారులు వీని కళంకమండెనుగ నొనరించి యుండిరి. కాని, యశోసింహుని యెడ నుదారతః జూపుటయం దితడు కుంపితుడు కాలేడు.

అగ్భయ యశోసింహుల బలవీర్య పరాక్రమంబుల నాలించి ముగ్ధుడయి మానసింహుని యాధీనమున వానికొక సైన్యవిభాగమునకుఁ బరిచాలనాధికార మొసంగఁ గోరియుండెను. కాని గర్వపూరితుడగు యశోసింహుడు సహజముగ బాదుషా యనుగ్రహమును బ్రశస్యధాన మొనరించియుండెను. పిదప నాని పుష్కరిండు అసింహుఁ డనన్యోపాయుండై జహంగీరు బాదుషా యాధీనమున సేనాపతి పదవిని బరిగ్రహించెను.

జహంగీరుని రాజత్వసరిశేషభాగంబున “మన్సబు చానీ” బిరుదములనుబడసిన రసపుత్తులలో నసింహుఁ డొకఁడు. జహంగీరుని మరణాంతమున షాజహాన్ సామ్రాట్టయ్యెను.

అతఁడు హిందూయుమార్తలయందంత శ్రద్ధావానుఁడు గాకుండుటవలనఁ బ్రవృత్తమమున నరిసింహున కంతమాన్యతగలిగి యుండలేదు. కాని పాజహనుని క్రియమగు యుమార్త ముక్తియార్థానుని సాహాయ్యమున నరిసింహుని యశమును బ్రతిపత్తియు నితర హిందూ యుమార్తలకంటె నాధిక్యతను వహించెను.

ఇట్టివిధంబగుసహాయక సిక్ఖోపీయునిపక్షమున నితాంతము స్పృహనీయముగాకుండినను బెక్కుకారణముల దాని నతఁడు వాఁఁగింపవలసిన వాఁడయ్యెను. అరిసింహుఁడు ముక్తియార్థానుని స్నేహసూత్రమున నాబద్ధుఁడయ్యెను. దానియు వారి మిత్రత్వ మతిశయ దృఢభావము జెందుచు వచ్చెను.

ఒకనాఁడు ముక్తియారుఖాను సంధ్యారమయమున వాహ్య భిక్షై బయలుపెడలి దాదా పరిసింహుని దుర్గనమీషమునకుఁ జేరెను. ఇంత సామీప్యమున కరుదెంచియు దన ప్రియ మిశుని సంవర్జింపక మగిడిపోవుట భావ్యముగాదని తన మనఁబునఁ జలంచి ముక్తియారుఖానుఁడా పురమునఁ బ్రవేశించెను.

అరిసింహుఁడు స్పృహనీ భాగమునఁ గూర్చుండి నిమగ్న

చిత్తముననొక గ్రంథమును బఠించుచుండెను. వాని సమీపమున స్థిరవిద్యుల్పతాతుల్యము—హేమమృగాభినసదృశయజ్యోతిరస్మయియు—యావనోన్ముఖమునగు అనసూయ కూర్చుండియుండి మిక్కిలి శర్మితో నాగ్రంథము నాలించుచుంటముక్తియూరుఖానుఁ డవలోకించెను.

గ్రంథము—చాళుక్యవి విరచితబగుఁ జేతరంగితో చాఽఽనమయంబగు సమరగీతము. అరిసింహుఁడు నిరంతరము దైవగ్రంథముగోలె తస్మింధపారాయణ జేయుచుండును. చదువఁ జదువ వాని వీరహృదయము స్వచ్ఛము యానందముతో నృత్యము జేయుచుండెను. చాహన వీరపురుషుల కీర్తి పరిసక్తి వడుమనకును వాని నునస్కరించి బలెఁ జేయుచుండెను.

ముక్తియూరుఖానుఁ డరిసింహుని పుత్రిక యందొప్పుచుండిన రూపలావణ్యాతిశయంబుల కథను వినియుండెను గాని వాని కర్ణచక్షువుల కిపుడు ద్వంద్వయుద్ధముగాఁ దొడంగెను. అతఁడు ముగ్ధచిత్తియతో నా యతులనీయశౌదర్య గరిమయు—భువనమోహనీ యావనోన్ముఖమూర్తిని గాంచి తన హృదయమును గోల్పోయెను. చంద్రకిరణోజ్వలతను, బుష్పకోమలతను, నవనీత స్మగ్ధతను మధురమొనరించి విధాత నిర్జ

నంబున నీ యవ్వరనను నిర్మించి ముగిసినా యని, యతఁడు తన మనంబునఁ దలపోయసాగెను.

ముక్తియా రామోహనకాంతి నున్నుక్తగవాక్షమా గ్గంబునఁ గొన్నిమాటలు లవలోకించెను. కాని యీసె నర్చన తృప్తయెంతకుఁ దీరకుండెను. చూచిన కొలఁదియు నామెను మఱల మఱలఁ గొంచుకొని వాని నెమ్మనమునఁ బొడము చూచెను. నర్చనమువల్లఁ గూకాక్ష — యభిరామవలని ప్రేమబీజము లాముక్తియొక్క చుని పాపాణవీరహృదయక్షేత్రమున మొలకలెత్తినాగెను. పోయని విధులున నిష్టి భావంబుతో — భీతితో — సంతృప్తితోఁ గొంచు లాభదాయకము గావని తలఁచి యుతఁడు కొంతముమన కేసి “అరిసింహా! అరిసింహా!!” యని కేకలిశెను.

ముక్తియారూఢుఁడు తన మదిరమునకు విచ్చేయుటఁ గాంచి, అరిసింహుఁడు తాను చమ్రుచుండిన గ్రంథమును మూసిలేచెను. సోఘోపరిభాగమునుండి క్రిందికి దిగివచ్చి తన మిశ్రాసకు స్వాగత మొచ్చును. ఆసమ్యక్ తానదృశాంగి యగు అనసూను — అలక్ష్మ్యభావముతో నాపిహృదయము దళిత మొనఁచుచు మరొకగువంతునఁ గన సొంతకాంతిని వెదజల్లుచు నహోటునుండి వెడలి పుచ్చును.

ముక్తియారు చకితుఁ డయ్యెను. అతఁడు కంపితస్వరంబుతో “అరిసింహా! యీమెయేకదా మీకన్యక” అనెను.

“ఔను. నేటిదనుక నీవు కనియుండలేదా?”

“లేదు. నేడే ప్రథమ సందర్శనము. బాలిక కింత వయస్సు మీఱినను బరిణయము గావింపవైతివి! వివాహ ప్రయత్నము లేమైన గావించుచుంటివా?”

“మిత్రమా! జన్మమృత్యు వైవాహికములు వైవాధీనములని తలంఁగుము. చాహన రాజకుమారున కీమె నిచ్చి వివాహము సేయుటకుఁ బ్రయత్నములు జరుగుచున్నవి.”

ముక్తియారు కొంతసేపు స్థిరచిత్తముతో నెద్దియో యోజించుకొని తదుపరి యరిసింహునితో, “మిత్రమా! నేనొక సంగతి నుచువదగునా?” అనెను.

“నుడువుము. నిస్సందేహముగ వచియింపుము.”

“నీవు నా వచనము పరిపాలింతువా?

“పాలించుటకు యోగ్యమగునది యయ్యెనేని పాలింతును! నేను నీయెడల మిగులఁ గృతజ్ఞుఁడను.”

“అది యటుంచుము, నా వచనముల నాలించి నీవు స్త్రీభుజుల గాని విస్మితుఁడవు గాని కాఁగూడదు”

“ముక్తియారుఘానుని దీప్తోష్ఠాంతము నాలించి యరిసింహుఁ డాశ్చర్య చకితుఁడగుచు “వచియింపు” మని బదులు పలికెను.

ముక్తియారుఘానుఁ డుత్తేజిత స్వరంబున, “అరిసింహా! నేను నీముగ్ధుఁడొకఁడనియు దొప్పముదిన గూఢలావణ్యాతిశయంబులను గాంచి వ్యాఘ్రహతుఁడ నైతిని. నా కామనొనంగి యుద్వాహమొసరింపుము” అనెను.

అరిసింహుఁ డొక యాననముపయ్యి గూర్చుండియుండెను. అతఁడు విషధరదప్త వ్యక్తిబోలి తటాలున లేచి నిలచెను. కోధావేశమున వాని యథరోష్ఠము లగర దొడంగెను. మఱియు నతఁడు సదర్పంబున, సింహనాద మొసరించి, “ముక్తియారుఘాన్! సిశోది యావళమునఁ దనఁబూర్వత్యమునుగోరి స్వార్థసుఖమునకయి తన కన్యకను విజాతీయుని కప్పించి బ్రతుకు జెనటి నేటివనుక జన్మించియున్నట్లు. ఓ! కపటచిత్తుఁడా! నీ వీక్షణముననే మాపురియండి వెడలి పొమ్ము మిత్తుఁడవు గావున బ్రతికిపోతి” వనెను.

ముక్తియారుఘానుఁ డటుల నవమానితుఁడయి గోహకలితచిత్తంబున నా పురిబాసి వెడలెను.

మూఁడవ ప్రకరణము.

— ♦ —

— ♦ కథాత్రిమం. ♦ —

రాత్రి రెండు యామములు మీటియుండెను. అగ్రా
నగరమందలి రాజమార్గములు నిర్జనంబయి యుండెను. నలు
దెసల గాఢాంధకారము వ్యాపించియుండెను. పథపార్శ్వస్థ
స్తంభములయందలి దివ్యలు మింటిచుక్కలవలె మినుకుమిను
కుమనుచుఁ బ్రకాశించుచుండెను.

ముక్తియార్జునాను వీరపురుషుడు. గర్వితుడు. పతా
నుల కొన్నెత్తురు వాని శరీర మందంతటనుఁ బ్రవహించు
చుండెను. అతడు పాదహానునకుఁ గుడిభజము వంటివాడు.
ప్రత్యాఘాతము వలన—అవమానమువలన—కోరిధమువలన
ముక్తియారు పండ్లు పెటవటఁ గొలుకుచు “నీచుఁడా! అరిసిం
హ! నీవు నిజముగ ముక్తియార్జునానుని యవమాన పఱచి
తివి. కుటలాత్మా! నిన్నుఁబోలు వందలకొలది హిందూయు
మౌనములన — నిజస్వార్థపరా యుని — కీటకపరంగములం
బలె చరణదళిత మొనరింపఁ జాలుదును. నీవు గర్వపూరితుఁ

డవయి, మన్నుమిన్నెఱుంగక—యత్తాయత్తవిచారరహితుడవయి నన్నవమాన పఱచితివి. అరిసింహా! నీపతన మని వార్యము.”

ఇవ్విధంబునఁ దనలోఁ దాననుకొనుచు రాజమార్గమున నేగుచుండ నా యంధకారబంధురమున వాని వీవు నెవ్వరో తట్టినట్టయ్యెను. అంత నతఁడు చకితుడయితిరిగి నిలిచి యొక యపరిచిత వ్యక్తింగని “నీవెవర” పని పోషించెను.

“నేను నీ హితుడన౯”

“ముసల్మానుడవవా?”

“కాదు. హిందువుడను. రసపుత్తుడను.”

“రసపుత్తుడవా? అగుచో, నీవు నా హితుడవని విశ్వసించుట యంధవము. నీవు నా హితుడనైన—నిట్టి నిరీక్షసమయంబున నిట్టి యంధకారబంధురఁబగు నిర్జన ప్రదేశంబున నన్న కలిసికొనుటకుఁ గఠంబేమి? నీవు నాహితుడవు కానిచో, నీశిరమిప్పుడే నా నిశితకృపాణధార చ్రవిచూడ గలదు.”

“పఠానువర్యా! నీవంతగ శ్రమనొండఁ బనిలేదు. తుద ముట్ట నా పలుకుల నాలించిన పర్వమును దేటతెల్లము కాఁగలదు. నీ విపుడుమ్రోవరిసింహుని మందిరముననుండికదా వ

చూచుంటివి?”

“ఔను. అది నీకెటులఁ దెలియును?”

“నీ వచట నవమానింపఁ బడితివికదా? నీవు వాని పృథ్వి బాగుగ నెఱుంగవు. అతి నీచుఁడు. అట్టివాని పుత్రికను బరిణయమాడఁగోరుట నినుఁ బోలు వీరపుంగవున కుచిత కా ర్యము కాఁజాలదు.”

ముక్తియారుఖానుఁ డాయంధకారము దాదీర్ఘ్యకాయుఁ డగు యపరిచిత పురుషుఁ డెవ్వఁడైనదియుఁ బోల్చుకొనలేక పోయెను. అతఁడు సంభిగ్ధస్వరంబునః—

“ఈ సమాచారము లన్నింటి నీ వెటుల నెఱుంగఁ జాలితివి?

“నే నెటులనో యెఱిగితిని. దానిని వివరించుటవలన బ్రయోజన మేమి? నేను నీ సంకల్పమునకుఁ దోడ్పడ నేఁదెంచితిని. నీవు నన్ను విశ్వసించువా?”

“నీ నామ మెయ్యది?”

“అదియు నిపుడు తెలుపను. మఱియొక సమయంబున నాడివెడను గాక! నీవు నా సహాయము నర్థించుచుంటివా లేదా? నే నరిసింహుని శత్రువుఁడను.”

“మఁచిది. అటులయిన నొక రహస్యప్రదేశమున

“కేగుదమురమ్ము.”

“నే నివుఁడొక ముహూర్తకాలమయిన నిచట నిలువఁ జాలను. నీవు నీ దుర్గములోనికేగుము. శేషటి దినమున స్థరాత్రి సమయంబున నన్న నీ దుర్గమునఁ జూడగలవు.”

“అట్టి విశేషసమయమున నిన్న దుర్గములోనికి రానిచ్చు వారెవరు?”

“నీవు నాకొక యానవా లొసంగుము. ఎట్టి యాటంకమును గలుగదు.”

అంత ముక్తియారుఘానుఁడు తన వేలియొకరి యొగుళియకముచు దీసి వాని కొనగెను.

“నీవు నా సహాయమును విడముట కిచ్చగింపువేని నా ప్రాణముగూడ నాలింపుము. వినకవా?”

“నేను నీకిరువదియైదు వీనారములను బారితోషిక మిచ్చెదను.”

“నేను ధనము నతితుచ్ఛముగఁ దలంతును. నీవు స్వీకరింతువేని నీవు నాకొసంగుట కభీలమిచ్చిన దానికంటె ద్విగుణముగనొసంగఁ జాలుమన..”

“అగువో, నీవేమి కోరుచుంటివి?”

ముక్తియారుని చెవిలో నా యపరిచితుఁ డెట్టియో ను

మా న స ర త్త న ము.

డివెను. దానినాలించి యాతడు చికితుడయ్యెను. పిదప నతడె
ద్దియో తలపోసి “అటులనే జరుగుగాక” యని పలికెను.

చేమోడ్చి యా యాగంతుడు వెడలి పోవుటకు నుద్యు
క్తుడగుటఁ గాంచి ముక్తియారు వానితో, “నీపేరేమి” అని
ప్రశ్నించెను.

“దుర్జయసింహుఁ డని” యాతడు బదులు పలికెను.

ముక్తియారుఁ డానామమును వినిన మాత్రమున
నే నిస్తబ్ధుడయి నిలిచెను. అతఁ డటుల విస్మితుఁ డగుటకుఁ
గారణము లేకపోలేదు.

నాల్గవ ప్రకరణము.

— ♦ వివాహ సన్నాహము. ♦ —

అరిసింహుని ప్రతిపత్తి కృష్ణపక్ష శుభాకరునిభంగి దిన
దినము నన్నగిలఁ దొడంగెను. అతఁడు ప్రభుమమునఁ దర్బారు
నందొకమఃఖ్య కర్మచారిగ పరిగణింపఁబడుచుండెడివాడు. కాని
వాని కిపుడా సన్నాసము లేదు—అమాన్యతలేదు. అవమాన
ము హెచ్చుచుండెను. వాని వేతనముగూడ నొకవిధముగ నిల

చిహ్నముననియే తలంపవలెను. ఇట్లుండ నొకనాడు సభాభంగము
యిన పిదప బాదుషా యరిసింహుని యొక రహస్య ముఖిర
మునకుఁ బిలువనంపి వానితో, “అరిసింహా! ముక్తియూరునకు
నీకన్యక నొసంగి యుద్వాహ మొనరించుట కెట్టి యాటంక
మేనియుఁ గలదా?” అనిప్రశ్నించెను. అరిసింహుడు సవినయ
భావంబున, “ప్రభూ! అన్య లెవ్వరేనియు నిట్టి విషయమును
బ్రశ్నించియుండిన బ్రత్యుత్తరం బొసంగ నాటంకము గలుగ
వచ్చుగాని, తమవంటివారు ప్రశ్నించుతఱి వివరించుటకై య
ద్దంకియుఁ గలుగదని” పలికి తన మనోగత విషయములన్నిం
టిని వ్యక్తీరించెను.

షాజహాను డాంబికుడను లోకావవాద మనత్యముగా
దు. కాని యతఃపాక్షమాటుగ న్యాయవిముఖుడు గాడు.
అరిసింహుని వక్తృత్వము సంతయు నాలించి, “నీ యిచ్చ చొ
ప్పున నొసరింపుము. నే నీవిషయమున నెట్టి యనురోధమును
దెలుప” ననెను. తదనంతర మతఃడి విషయమున నెన్నఁ దరి
సింహునితోఁ బ్రస్తావించియుండలేదు.

ఈప్రసంగమునకుఁ బూర్వమే అననూయ వివాహసం
బంధము నిశ్చయింపఁ బడియుండెను. మొటనే పరిణయము నె
రపినగాని యాపదలు తొలగి పోజాలవని యరిసింహుఁ

మౌన సంరక్షణము.

దు తలగించి యొక సుముహూర్తమును విచారించి వివాహ స
న్నాహముల నొనరింపఁ దొడగెను.

విదవ ప్రకరణము.

— ♦ పక్షి సంజరమున బంధింపఁబడెను. ♦ —

వివాహపు గడువు రెండు దినములు మాత్రము గలదు
అరిసింహుని ముదిర మాస్మీయకుటుంబగణముల యాగమ
సంఘన కోలాహల సజనితమయి యుండెను. బంధుమిత్ర
పరివార మా యానందోత్సవమును నెరపుట కరుదెంచియుం
డెను. కాని దాని పరిణామ మెట్లులఁ బరిణమింపవనో యెవ్వ
రెఱుంగుదురు.

అరిసింహుని ముదిరమున నానందోత్సవము వెల్లివిరి
యుచుండెను. ఆ ముదిరమున నొక గదియందు చేతనొక లే
ఖనగొని యనసూయ యొంటిగఁ గూర్చుండిదాని నవలోకిం
చుచుండెను. దాని జరిగిన మాత్రముననే— హిమబిందుసం
గోహసమాచ్ఛన్ననవవికసితోత్పలముభంగి నామె శుభ్ర
మల్లికా సదృశముఘాటవిదము గురుతర దుఃఖసంక్షేపము

నే విషణ్ణభావమునకుఁ గీర్వాణేశ్వరమయ్య. ఆమె స్త్రీముల నుండి రెండశ్శుభిందువులు జారి క్రిందబడెను. ఆ బాలిక యొక నిట్టూర్పు బుచ్చి, “అహ! నేనేకదా యన్నియవ ర్థములకుఁ గారణభూతులను. నా కశముననే కదా పూజ్య నీయుండగు జనకునకు శశువుత్వము మరస్సున కిశాంతి యుండలుగుచున్నవి. నేను మాణిందిన నీదుష్కర్మముల న్నియుఁ బటాపంచలు కాకుమరా? య, తలపోయుచు నా బాలిక యోజనా నిమగ్నమాననయయి యుండును.

అప్రతరుణంబున దరిపొహుఁడాగది బ్రవేశించి తన య నుండు పుత్రిక కనుదోయి దోయబులఁ దోగియుండుటఁ దో డ్దో విలోకించి, ఇంకాస్పృహ మగ్నమానసుండగు “అమ్మా! ఏల దురపిల్లుచూటి” వని ప్రశ్నించెను.

“లేదు. నాయనగారా!” అని పలుకుచు గాముఁ గొ లిక తన కరములలి లేఖ నా , కంపిచ్చెను.

దానిని జూచుచు సగి నారసపుత్రవీరుని ముఖమున లము మలిన భావమును వినిపించెను. అతఁడు సంతోషస్వరంబు తో “అమ్మా! నీలేలేఖ యెట్లు లభించె” ననెను.

“ఈ శయ్యకైని”

“ఈ గృహంబున — యీశయ్యకై — ఏమి! ఆశ్చర్య

హా న పం ర త్త త ము.

ము! అరాతు లంతపురమున నిశ్చంకభావముతోఁ గ్రుమ్మియు చుండిరికదా” యనుచు సరిసింహుఁడు దుగ్రతపదంబుల నాగది నుండి వెడలెను.

ఆ లేఖయం దీదిగువను లిఖించిన విధంబున వ్రాయఁ బడి యుండెను.

“అనసూయా! బాగ్గిత్తి! నే దర్శరాత్రమున నీకొక గొప్ప విపత్తురానై యున్నది. నీ తండ్రిని వెంటఁగొని సం ధ్యాసమయంబుననే దుర్గమును విడిచిపొమ్మ.”

లేఖ నెవరు వ్రాసినదియుఁ వెలియదు. దాని నెవరు లిఖించియుండినను నిదియంతయు శత్రువులవ్రతారణము— భయప్రదర్శకమని యరిసింహుఁ డనుకొ నెను.

ఇవిధంబుననే మున్నొక మా అరిసింహుని పేర నొక జాబు వచ్చి యుండెను. కాని దానియందు లిఖించియున్న తెఱంగున నెట్టి విపత్తియు గలిగి యుండలేదు. అందువలన నతఁ డీమాటను నా విషయమున దగ్గరీతిఁ దర్కింపఁ డయ్యెను.

రాత్రి యొకయామము గతించినది. ప్రకృతి ఘోరాం భకారాచ్ఛాదితమయి యుండెను. అరిసింహుని విస్తృతమంది రంబున నెల్లరు సుఖనిద్రయందు నిమగ్నులయియుండిరి. నిస్త

భృతాంధకారము లాగంధీరనిశీధ, పూర్వరాజ్యము నేలుచుం
డెను.

అట్టి యంధకారంబున—ప్రచ్ఛన్నభావంబుల శరీరా
చ్ఛానన మొనర్చుకొని మూఁడువలతల పశాన్మైనికు లరి
సిహుని పాసాదవార్ష్య స్థాను కాననంబునఁ బ్రవేశించిరి.
వార లకుల రహస్యముగ నా నీట్రుకులమఁ బ్రవేశించి
యెవరి యాస్థకొఱకో వేచియుండి . అట్టి తరుణులు నా
మైనికుల మధ్య నొకపురుషుఁ డస్ఫుటస్వరంబున, “మృగయ
సింహ! సింహాకార నిమ్నప్రదేశమున వేచియుండుము.
మేము పెరటి మూర్ఖమున లోన బ్రవేశింపు” మనెను.

మృగయ సింహుఁ డస్ఫుటస్వరంబున, “చోగుల నిధం
బున నికాన్య మొనరించుట యుచితముగాదు. రాజుకు పీఠ
లెన్నటికిని సమ్యక్ కాఁజూరు. నీ యుచ్చితాప్యనఁ గావి
పుము. నేను వెడలిపోయెద” ననెను.

“నివిట్టి సహాయంబునఁ గోపించుట భావ్యము కాదు.
నీవు దుర్గము యెదుటినుండి యాకర్షణము జేయుము. మేము
మాయప్రప్రకారము ప్రవర్తించెద మని” ముక్తియొసఁగఁజూచు
డనెను.

అనసూయ వివాహసంబంధము చోహనరాజకుమారునితో

నిశ్చయింపఁ బడుట కర్హాకర్ణిగవిని తనకోరిక యీడరమి కోర్కె
 ధావేశుడయి యుచితానుచిత జ్ఞానరహితుడయి ముక్తియొ
 రునిఁ బురిఁ గొల్పి దుష్టయసింహుఁ డిట్టి యనర్థమును గల్పిం
 చెను. తదుపరి యతఁడు తన ప్రమాదమును గుఱిచి, “అక
 టా! నే నెంత యవివేకిని. కోర్కెధావేశమున నేనెట్టి యకా
 ర్యమున కుద్యమించితిని? కులబాలికను బట్టి పశానుల పాలొ
 నరించుటయా? దీనికి మించి మఱియొక ఘోర కలుషముండు
 నా?” యని పరిపరివిధంబులఁ జింతింపఁ దొడంగెను. అహా!
 అనురాగమనునదెట్టి గుణమో చూడుడు. దుష్టయసింహుఁ
 జానాఁ డటుల ననసూయవలనఁ బరిభవింపఁ బడియు, వాని కా
 మెయందుగల యకృతిమానురాగమువలన, నామె కెట్టి చె
 డుగును గల్గింపఁ దలంపఁ డయ్యెను. అందుచే నతఁడు
 రాగల వివస్తునుండి యాబాలిక నుద్ధరించుట కామె కొక లేఖ
 వ్రాసియుండెను. తాను వ్రాసిన జాబు వ్యర్థమగుట యతఁడు
 తెలిసికొనెను. అరిసింహుఁడు తన కన్యకను నెంటఁ గొని
 పలాయితఁడు కాఁడయ్యెను. దుష్టయసింహుఁ డీయనుతాపం
 బున సంతప్తుడగుచు నట్టులేనియు నీ బాలికను శత్రువులబారి
 నుండి తప్పించుట తన ముఖ్య కర్తవ్యమని యూహించుచుం
 డెను.

పలేంగిత్తానుడగు ముక్తియారు దుష్టయసింహుని మనోగత భావములను ధూళికాలములో గుత్తించి “ఏనిని తక్షణమే బంధింపుఁ డని” తన పైనికుల కాళ్ళపించెను.

దుష్టయసింహుఁడు తన్ను గాపాడుకొన యత్నించుట కుమున్నె పతానులవలన బంధీకృతుఁ డయ్యెను. ముక్తియారామూఁడువందల పైనికులను వెంటఁగొని పెరటి మార్కంటున సరిసింహుని దుర్గమందుఁ బ్రవేశించెను.

అరిసింహుఁ డాపైనికుల గంభీర కోలాహలమున మెలకువఁ గని లేచి చూచెను. అచట వాని పైనికు లరాత్మివైద్య నిచయముతోఁ దలపడి ప్రాణవణంబునఁ బోరుచుండిరి. అరిసింహుఁడు త్వరితగతిఁ దన యనుంగు కూతురు నివసించు గది వైపునకుఁ బరుగిచెను. అననూయయు నీ కోలాహలము వలన శయ్యను బరిత్యజించి లేచి నిలచెను. అపుడా బాలిక తన జనకుని కంఠస్వరమును గుత్తించి ద్వారము దెఱచెను.

అరిసింహుఁడు వెంటనే యా మందిరము జొచ్చి తన ప్రాణవృద్ధిదంబగు యచుగకుూతు కరమును సుదృఢముగ బట్టుకొని యచటినుండి నిష్క్రమించెను. అననూయ మందిరమునకుఁ జేరి వాని స్వీయమందిరము నట్టువలె విలాస మందిరమును గలవు. అప్పటి కింకవరాశు లాస్థానమునకుఁ జేరియుండలేదు.

మా న స ర గ త థ ము.

అరిసింహుడు తన కన్యకను వెంటనిడుకొని విలాసచుందిరపు
టుత్తరద్వాగమాగ్గమునఁ బలాయించుఁ డిగుటకుఁ బ్రయత్నిం
చుచుండెను. అనసూయ యింతదనుక స్థిరభావంబున దనతండ్రి
వెంటఁ జనుచుండెను గాని కొలలున నామె మరొభావములు
సరివగ్తనము నొందెను. బాలిక కంపితస్వరంబున, “నాయన
గారూ! నిలువుఁడు. కొంచెము తానుఁడు. నా ప్రియమమ
మగు యొక వస్తువును గొనిజెచ్చుట మఱచితి” నని పలుకుచు
దనతండ్రి ప్రశ్నోత్తరము నపేక్షింపక యే యామె తన గదివైపు
నకుఁ బరుగిడెను. ఆమె తన తండ్రివెంట గదినుండి వెడలునమ
యంబున బంద్రకాంత శిలావినిర్మితమగు నిజజననీ ప్రతిమను
దెచ్చుట మఱచియుండెను. అనసూయ యటులఁ బరుగిడుచుండ
నకస్మాత్తుగా ముక్తి యాపసేనాసమేతముగా నచటికిఁజేరి యా
బాలిక మాగ్గము నిరోధించి “యీ బాలికను బంధింపుఁడు.
ఈమె దేహము నెవ్వరు స్పృశింపరాదు. జాగ్రత్త!”
యని తన ప్రియకుల కాహ్వానించెను. పక్షిపంజరమున బంధింపఁ
బడెను.

అరిసింహుడు తన పుత్రికి రాకయందుఁ దడవగుట
నెఱింగి భయశంకాకుల స్వాంతఃకర్ము యా వైపునకుఁ బరుగి
డెను. మఱియు నతఁ డచటి దృశ్యమును చిలకించి స్తంభభూ

తుఁడయ్యెను. అరిసింహుఁడటులఁ దన వైపున కరుచొనుట గాంచి ముక్తియూరుఖాను వేగముగా వాని వైపునకు బయలుగిడెను. అరిసింహుఁడు దృఢహస్తంబునఁ దలవారిఁ బట్టుకొని తన మార్గమునకుఁ గొనిపోయి పురుగుల నవలీల నేలంగూలఁ ద్రోయుచుండెను. వాని యున్నంత భావమును సింహపరాక్రమమును గాంచి శత్రుత్వంబులు వాని మార్గమును నిడిచి తొలఁగి పోవుచుండిరి. పరమేశ్వరమును బ్రససి యరిసింహుడు తన కన్యక సమీపమునకుఁ బోయి చేరుకొనెను. అపుడా బాలిక కాలకన్యకంబున — నింపాయభావంబున, “శక్తి! రక్షింపుము! రక్షింపుము!!” అని కేకలిడెను.

అరిసింహుఁడు ముహూర్తకాలము తన కన్యక వైపునకుఁ దడేకదృష్టినిగుడించి యుత్తరక్షణముననే యున్నట్లు నిభంగి వికటహాసమొనరించుచు, నరాతిరుధిరస్థావిత నిశితఖడ్గము తన ప్రాణప్రసంబగు దుహితవక్షస్థలమున నామూలాఙ్గోళిత మొనరించి, “తనయా! నిన్నెటుల సంరక్షింపవలయునో యటుల గాపాడితి” ననెను. ఆ కుసుమకోమలాంగి యశని దానగాఢానాభిన్నలత విధంబున భూతలంబున బలితమయ్యెను.

ముక్తియూరుఖానుఁ డీభీషణకాండమును గాంచి పదియడుగులు వెనుకకొడిగి నిలచియుండెను. వాని స్వైర్యగణము

భీతివలన మార్గమును విడిచి వైచెను. రసపుత్ర మానసగురు శార్థమయి స్వహస్తముతో నరిసింహుడు నిజ కన్యకను వధించ వలసినచ్చెను. ఈదృశ్య మరాశులకు నూతనముగఁ దోచెను అరిసింహుడు విష్ణువదనంబుతో హతకన్యకను దన చేతుల యందుఁ దీసికొని స్వరితగతి విలాసమందిరమునఁ జేరెను.

ముక్తియూరు స్థిరపడి తదేకదృష్టి నీ భీషణకాండమును జూచుచుండెను. అట్టి సమయంబునం దకస్మాత్తుగా శ్రీకృష్ణ ధారా శర మొకటి వాని వక్షస్థలమును జీల్చుకొని పోయెను. ముక్తి యూరు వెనుకకుఁ దిరిగి చూచెను. ఉన్మత్తుడగు దుర్జయసింహుఁ డొక హస్తమునఁ దలవారియు రెండవ హస్తమున విల్లును ధరించి పశ్చాత్తపనను నిపాతమొనరించుచుండెను. ముక్తియూరొ ధృఢాఘాతము వలన భూమిపయి నొటిగి పొగిణములఁ దొఱఁగెను.

దుర్జయసింహుడు శత్రుస్సైన్యమును సంహరించుచు ననసూయానుసంధానమునకై పరుగిడెను. అతఁడు విలాస మందిరమందుఁ బ్రవేశించి సదాప్రపుష్టశుభ్రీకుసుమము భిన్నవృంతమై భూరిలంబునఁ బడియుండుటఁ గాంచెను. దుర్జయసింహుఁ డాదృశ్యమును బరికించి నిశ్చేష్టితుఁ డయ్యెను. అతఁడు కాతర స్వగంబున, “అనసూయా! నా యవరాధము

లను మన్నింపు" మనెను.

ప్రత్యుత్తరము లేదు—కుసుమకోమలాంగియగు కుల
కన్య దేహపరిజరమునుండి ప్రాణపక్షి యంతకుఁ బూన్వితమే
పలాయన మొనరించియుండెను. దుర్జయసింహుఁడు నిశ్చలదృ
ష్టి నాదారుణరక్తస్థావితదేహము వైపునకు దృష్టిపాత మొన
రించెను. అతఁడు రాజపుత్రస్థరమ్రాయణోగ్రశేషుఁడగు
అరిసింహుని నొక మా అవలోకించెను. విషవ సతఁడు కరుణా
స్వరంబున, “అనసూయా! ప్రాణశ్వనీ! యీ దుర్జయసింహు
డు—రాజోడు కులకళంకుడు.—నీయెడల నిట్టి దారుణాత్మా
చారముల నొనరించియుండెను. ముక్త్యయారు తన చేతలకుఁ
దగిన ప్రాయశ్చిత్తిమును బడసి యున్నాఁడు. ప్రియ! నిన్ను
సజీవిగ బడసియుండిన—నీకోరిక తమ తి న్నాగర గూఢా
పంబుల నాలించి యుండిన—నన్నెంతయో భాగ్యశాలిగఁ దలం
చియుండును. అకటా! నే నిపుడేమి యుడున? నీన్నీకోక
మున బడయఁజాలకుండినను బరలోకంబునైన గొప్పకొనఁ జా
లుదును. నిలువుము! నిలువుము!! ఇదే, నేనుచు వచ్చుచుం
టిని. నీ వెనవీచువాడను గానని” పలుకుచు దుర్జయసింహుఁ
డు తీక్ష్ణధారాశోణితఖడ్గమున దన వక్షస్థలమునుఁ బొడుచు
కొని మృతినొందెను.

అరిసింహుడు:—మందభాగ్యుడగు అరిసింహుఁ డేమి యొకరించెను? పాతకులావిషయము ముందుఁ దెలిసికొన జాలుదురు.

* * * * *

సంధ్యా సమయమయ్యెను. నీలితనభోమండలమున జకచక ద్యుతులీనుతారకలు నిశ్చల యమునాంభదర్పణంబునఁ జమ శృంగారమును మాటిమాటికిఁజూచుకొనుచుండెను. ఆ సమయమున రాజమార్గమందు ఘోరతర కోలాహలము—నలుదిశల కరదీపికల ప్రకాశము—గంభీరవాద్యధ్వని—వాని మధ్య జనరవము.

వరుఁడు వసూపాణిగ్రహణమునకయి వచ్చుచున్నాఁడు వరుఁ డరుదెంచి యరిసింహుని మందిర ప్రాంగణమున నిలచెను.

వరుఁడు దుర్భాధిపతిప్రాసాదమునకు కేగుటఁగొంచి భ్రురజను లచటికి వచ్చిచేరి. ద్వారమును సమీపించిన పిదప వాద్యములు నిలచి పోయెను. కరదీపికల ప్రకాశము మంద గించెను. వరుఁడు విస్మయాన్విత చిత్తుడగుచు దుర్గములోని కేగెను. కడచిన రాత్రియే పూర్వోక్త భీషణఘోరాత్యాచారము జరిగియుండెను. వివాహగృహమున దివ్వెలు లేవు—కో

లాహలములేదు—వాద్యవిశేషములులేవు—నృత్యగానసభలు
లేవు—వైవాహికభూసుర సభలులేవు. వరుఁ డాశ్చర్యచకితుఁ
డయ్యెను.

పరమేశ్వరుడు సంశయనంభ్రము సంకలితచిత్తుఁడయి సాక్షో
పరి భాగమున కేగెను. అచట నేమి కలదు? క్షుద్ధితాఖండ
రాజ్యము—గర్భాభికారబంధులము—జనసంచారి విరహిత
ము. అశస్త్రాతుగా నరిసింహుఁ డిచట వానికి బ్రతిష్ఠామ
య్యెను. వాని ముఖము భీభత్సరసప్రపూరితము. ఘోరవిభీ
షికా నిలయము. ద్యుతి విహీనము. అరిఁ డావయిని గాంచి
నలతనే యున్నట్లునిభంగి వికటహాసమొనరించుచు వాని కగ
మును బట్టుకొని విలాసమందిగము లోనికిఁ గొనిపోయెను.

ఆ మందిరము పూర్ణగూఢాభ్యులింగము. విశుద్ధకాచపర్వ
తా న్ధాపిత కుడ్యచతుష్టయము. పుష్పమాలాలక్ష్మణము. హ
రస్యలీలము పుష్పరాజి విరాజితము. ఆపుష్పరాజమధ్య బ
హుమూల్యమగు చమికీపనితనముచే నొళ్ళచుండిన మొకమలు
యస్తరు వలన నావృతంబగు వస్తువెద్దియో కలదు. అరిసింహుఁ
డు వక్కొద్దప్తి నాయస్తరు నెమ్మదిగాఁ దొలగించెను. నాహ
న రాజ కుమారుఁ డావిభీషికామయదృశ్యమును బరికించి భీత
చేతస్కుఁడయి కొంచెము వెనుకకుఁ దొలగి నిలిచెను. వాని

మానసం రక్షణము.

ముఖము వెలవెల బారెను. వివర వరద దరిస్థిహానితో. “మహాశయో! ఇదీయేమి” యని వ్రోశించెను.

అరిసింహుడు—రాజుమారా! ఇయ్యదియే మానసం రక్షణము. అనసూయ యీలోకమున నీకయి వేదిముండ బాలదయ్యెను. ఆమె పరలోకంబున నిన్ను గలిపికొనఁగలదు.

అరిసింహుడు గంభీరభావమున—స్నేహపూర్వక హృదయమున—అనసూయ మోమును బలుమాలు ముక్తు గొనెను. వివర వికటహాని మొనరించుచు నచటినుండి వెడలెను. అప్పటినుండియు నున్నప్పుడగు దుష్టాభివృద్ధి నచు నెవరును జూడలేదు.

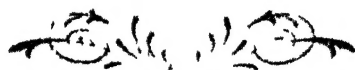
ఓం, శాంతి, శాంతి, శాంతి.

సమాప్తము.

మా యా మ యు.

నా ల్ల వ భా గ ము.

ఇదియొక విచిత్ర ఘటనాసంఘర్ష సవలానవరత్నము. నవల కాసనమాలి విచిత్రభావకల్పనా కుజముల య త్యంత వృద్ధయగ్రాహక సజీవచిత్రము. నాయుకా నాయకుల చిత్ర శిల్పముతోపాటుత్యమ్భా కల్పనా నైచిత్యములచే జల్లుచు జరుగుచున్న నైపునమును జనించు కేసి యొ ంమాములు చదివినను మరల మరల జమవలయునను ను త్కృంత గిలిగిమిచుచును. పోయెదలి విచిత్ర కల్పనలు వృద్ధయగ్రాహకముల విష్ణుమానవధి మానభావముల ను దయింపజేసి చమవలను స్తంభిభూతులనుగ నొనరించు జాలి యున్నవని పలువురు తమ యభిప్రాయములను వెల్లడిచియు న్నారు. ఆంధ్రసారస్వతకుసుమకావనంబున ననేక సవలాయాన భ్రమరముల లలిత రుచికారములు వినిపించుచున్నవి. ఈసవలా మాపషట్పథ రుచికారములు నత్యంత మసురములైచిత్రాక్షణములై నూతనమార్గ ప్రవర్ధకములై యెప్పారుచున్నవి. ఈనవ లయొక్క మొదటి మూడు భాగములు చదివిన వారిలో నొ ర్తనభిబంధి యామహానందమును మాత్ర వాప్తయని వారయను.

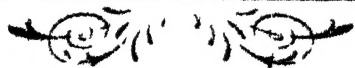

For orders, apply to —

KOSURI RANGAIAH & SONS.

NARSAPUR.

11 72 1 11

13782